

handlingen af folketingsvalgloven af 1987, jf. lov nr. 271 af 13. maj 1987 (FT 1986-87, sp. 6697, 11201, 11491, A sp. 3237 og B sp. 1529) er blevet orienteret om denne praksis, jf. betænkning nr. 1432/2003, kapitel 5.1.4., side 178-180, og kapitel 5.2.8.4., side 203-204 med henvisninger til FT 1986-87, Kommunaludvalget, L 170 – bilag 7,12, 16, 17 og 21.

Imod at lovfæste en 12-årsgrænse kan efter Valgretsudvalgets opfattelse anføres, at der som anført i *afsnit 3.2.1.* skal anlægges en fortolkning af grundlovens krav om »fast bopæl i riget«, der stemmer med en naturlig sproglig forståelse af dette udtryk. Ud fra en sådan naturlig sproglig forståelse af grundlovens bopælskrav kan det være vanskeligt at karakterisere ophold i udlandet på helt op til 12 år som midlertidige, og dette gælder uanset den nærmere baggrund for udlandsopholdet.

Hertil kommer, at formålet med bopælskravet må være at sikre en nær sammenhæng mellem retten til at stemme til et valg og det forhold, at man påvirkes direkte af de beslutninger, det valgte politiske organ måtte træffe.

Valgretsudvalget har endvidere nævnt, at der i den nyeste statsretlige litteratur er sat spørgsmålstegn ved den forfatningsmæssige berettigelse af den ovenfor omtalte tidligere praksis i Valgretsævnet.

Ved vurderingen af, hvilken betydning Valgretsævnets praksis frem til udgangen af 2002 kan tillægges, må efter Valgretsudvalgets opfattelse indgå, at Valgretsævnet – med virkning fra den 1. januar 2003 – har ændret praksis til en retningslinje om, at ansøgeren på ansøgningstidspunktet højst må have opholdt sig i udlandet i 8 år. En af begrundelserne for Valgretsævnets praksisændring var, at en sådan lavere øverste grænse for, hvad der i almindelighed kan anses for et midlertidigt udlandsophold, er bedre stemmende med grundlovens krav om fast bopæl i riget end den tidligere praktiserede 12 års grænse.

Det må tillige indgå, at Valgretsævnets tidligere praksis har været påvirket af den opfattelse, at bopælskravet i grundlovens § 29 skulle forstås som en »retlig forudsætning«, det vil sige et begreb, hvis nærmere indhold lovgivningsmagten har en betydelig frihed til at fastlægge. Denne opfattelse af grundlovens bopælskrav har professor, dr. jur. Bent Christensen, der i perioden 1980-1998 sad som det statsretskyndige medlem i Valgretsævnet, og professor, dr. jur. Allan Philip givet udtryk for i det responsum af 27. maj 1970 (FT 1969-70, tillæg B, sp. 2543-2547), der blev udarbejdet forud for indsættelsen ved lov nr. 283 af 10.

juni 1970 af en bestemmelse i folketingsvalgloven om, at personer, der var ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, og de med disse personer samlevende ægtefæller ansås for at have fast bopæl i riget, jf. betænkningens side 133-136 og side 167-170. Valgretsudvalget har ikke kunnet tilslutte sig en sådan fortolkning, da grundlovens bopælskrav efter udvalgets opfattelse er et begreb, der udtrykker en selvstændig betingelse for valget, hvis nærmere indhold må fastlægges ved sædvanlig fortolkning af grundlovsbestemmelsen, dvs. en fortolkning, hvori bl.a. grundlovsbestemmelsens ordlyd, forarbejder, formål og foreliggende praksis må indgå, jf. betænkningens side 293 og side 300-301.

Hertil kommer, at en retningslinje om, at udlandsophold helt op til 12 år kunne anses for midlertidige, ikke ses at være forudsat i forarbejderne til ændringen i 1980 af folketingsvalgloven.

Under hensyn til grundlovsbestemmelsens ordlyd og formål har udvalgets tre statsretskyndige medlemmer fra universiteterne samt udvalgets kommunale repræsentant fundet, at en regel, der indebærer, at udlandsophold i op til 12 år i almindelighed anses for midlertidige, vil give anledning til betæneligheder af en sådan vægt i forhold til bopælskravet i grundlovens § 29, stk. 1, at en sådan ordning ikke kan anses for at være grundlovmæssig. Valgretsævnets praksis fra 1980 til udgangen af 2002 ændrer efter disse medlemmers opfattelse ikke på denne vurdering, da Valgretsævnets praksis som anført har været påvirket af en fortolkning af grundloven, som Valgretsudvalget har taget afstand fra.

De to statslige repræsentanter af Valgretsudvalget har efter en samlet vurdering af de nævnte synspunkter fundet, at meget taler for, at en ordning som den beskrevet kan gennemføres inden for rammerne af grundloven. Disse medlemmer lægger i den forbindelse navnlig vægt på, at en sådan ordning ville svare til den praksis, som konsekvent og i en lang periode – fra 1980 til udgangen af 2002 – har været fulgt af Valgretsævnet, og at der på den baggrund måtte kræves meget sikre holdepunkter for at fastslå, at en sådan praksis ikke kan lovfæstes. Under hensyn til den vurdering af spørgsmålet, som Valgretsudvalgets øvrige medlemmer har givet udtryk for, har de nævnte to medlemmer imidlertid ikke stillet forslag om en sådan lovfæstelse.

Der henvises til betænkning nr. 1432/2003, kapitel 6.2.6., side 338-344.